

cuba si

driemaandelijks tijdschrift van de vrienden van cuba vzw
périodique trimestriel des amis de cuba asbl

Belgie - Belgique
P.B.
1730 Asse
2/3748

» El puerto de Mariel, economía p 16

» Eliades y Maria Ochoa
p 9

» Las jutías p 13

» El dengue p 18

Zonas Wi-Fi públicas para acceso a Internet

Diputada de 23 años Jennifer Bello elegida como miembro del Consejo de Estado de Cuba

Cuba rinde homenaje a José Martí en Marcha de las Antorchas

Actualidad del sector agropecuario:
de la finca al mercado

Fortalecimiento de las relaciones entre Francia y Cuba

Raúl Castro, recibido con honores militares en su histórica visita de dos días a Francia

Editorial

Vluchtelingen, migranten, buitenlanders, asielzoekers, je wordt er heden ten dage constant mee om de oren geslagen

En dit is nog de "geschaafde" retoriek wanneer het de duizenden mensen aanbelangt die oorlogsgebied onvluchten. In de sociale media wordt er lustig op los getweet over de 'dwangsom-Afghan' en de 'aanrand-migrant'.

Niet echt wat je zou verwachten van een maatschappij waar 2 wereldoorlogen lang mensen op de vlucht sloegen en waar menig burger zijn leven riskeerde om andere mensen te laten onderduiken.

Dit is passé, voorbij. Dat is humaan en bijgevolg niet meer van deze tijd. Durven we verder te kijken dan onze neus lang is ?

In Costa Rica deed zich eind vorig jaar een gelijkaardig probleem voor met een paar duizenden Cubanen die op illegale wijze op weg waren naar de Verenigde Staten.

De teneur was enigszins anders. Nochtans ging het hier niet om vluchtelingen uit oorlogsgebieden maar om economische migranten. Mensen die een beter leven willen. En dit hebben ze gekregen. Meer zelfs, na een 6-tal weken hadden de betrokken landen een plan klaar dat ze ondertussen uitvoeren. De Cubanen mochten niet langer het slachtoffer zijn van mensensmokkelaars en worden door de betrokken overheden tot aan de Amerikaanse grens gebracht.

De hoofdbekommernis : de veiligheid en het welzijn van deze Cubaanse burgers. En niet : wat gaat dat kosten en kan onze maatschappij dat nog dragen ?

Onze maatschappij, het "betere" Westen waar iedereen heen wil en waar alles een prijs heeft. Ik kan alleen maar plaatsvervangende schaamte voelen wanneer ik de blik in de ogen zie van onze eigen staatssecretaris van migratie wanneer hij met een wetsvoorstel staat te zwaaien om mensen net niet bij te staan.

Alexandra Dirckx

Réfugiés, migrants, étrangers, demandeurs d'asile, un sujet qui fait actuellement la une des médias.

Et ceci n'est que la rhétorique polissée pour définir des milliers de personnes qui ont fui des territoires en guerre. Sur les réseaux sociaux, on twitte allègrement à propos des "Afghans rançonneurs" et des "migrants agressifs".

Ce n'est pas précisément cela qu'on attendait de la part d'une société qui durant les deux guerres mondiales a vu la fuite massive de sa population et dont de nombreux citoyens ont risqué leur vie pour héberger des inconnus.

Mais ça c'est du passé. Faire preuve d'humanité n'est plus dans l'air du temps. Sommes-nous capables de voir plus loin que le bout de notre nez ?

Fin de l'année dernière, un problème similaire s'est présenté au Costa Rica avec quelques milliers de Cubains qui souhaitaient se rendre aux Etats-Unis de manière illégale.

Les circonstances étaient quelque peu différentes. Il ne s'agissait pas en effet de réfugiés fuyant un pays en guerre mais de migrants économiques. Des gens qui aspirent à une vie meilleure. Et ils l'ont obtenue. Plus encore, en environs 6 semaines, les pays concernés ont imaginé un plan qu'entre-temps, ils ont mis à exécution. Les Cubains ne pouvaient être plus longtemps les victimes des trafiquants d'être humains et ils ont été amenés à la frontière des Etats-Unis par les autorités gouvernementales concernées.

Le principal soucis : la sécurité et le bien-être de ces citoyens cubains. Et non : qu'est-ce que cela va coûter et est-ce que notre société peut encore supporter cela ?

Notre société, l'Occident prospère où tout le monde veut aller et où tout a un prix. Je ne peux qu'exprimer mon sentiment de honte lorsque je vois le regard de notre secrétaire d'état à l'immigration, agitant le texte d'une proposition de loi qui limitera encore un peu plus l'assistance à ces personnes.

Alexandra Dirckx (trad. M. Dits)

Inhoud – Sommaire

3 Edito 4 Actua : Assamblea Nacional, Jennifer Bello, VII Congres van de PCC, Havana Club, AEC en CELAC 6 Actua : Raúl en France, le Blocus, Zika, Cuba – États-Unis et Malmierca aux États-Unis 8 Actua : Obama à Cuba en mars, Cuba - Union Européenne, Cuba - États-Unis 9 Cultura	10 Migratiecrisis in Midden-Amerika 12 Gezondheid en Sport 13 De 'Jutías' 14 Pedro Miret 15 Carlota 16 L'économie cubaine 18 Dengue 20 Regio Gent 22 Anuncios

De laatste maanden trok Cuba meerdere keren de aandacht van de internationale pers. En ook op het thuisfront zijn enkele meldenswaardige items terug te houden. Hierna volgt een chronologisch verslag van enkele hoogtepunten van het laatste trimester, zeker onvolledig, maar de beperkte ruimte noodzaakt uiteraard keuzes te maken.

Freddy Tack

Asamblea Nacional – 25-29/12/2015

Van 25 tot 28 december 2015 liepen de werkzaamheden van de bestendige commissies van de Asamblea Nacional van de Volksmacht. Op hun agenda : een bilan van de werkzaamheden van het laatste semester en de voorbereiding van de plenaire zitting op 29 december.

De plenaire zitting, met deelname van 531 volksvertegenwoordigers, werd gestart met de analyse van de uitvoering van het budget voor 2015, en het plan voor de economie en het budget van de staat voor 2016. Men ging ook over tot de verkiezing van de rechters van de Hoge Volksrechtsbank.

Daarna kwam het onderzoek van de verslagen van de bestendige commissies.

Een belangrijk hoofdstuk was het onderzoek over de verfijning van de werking van de verschillende organen van de Volksmacht, met een betere vorming van de verkozenen, de samenwerking met de massa-organisaties, een grotere deelname van de jeugd. In de analyse van het rekenschap geven door de verkozenen (rendición de cuentas) aan hun kiezers kwam tot uiting dat niet alleen de jeugd, maar de ganse bevolking terug meer interesse en betrokkenheid uit bij het oplossen van de problemen in samenwerking met de afgevaardigden. 759.265 tussenkomsten werden geregistreerd, waarvan er 662.126 (hetzij 87,2%) konden opgelost worden. In 2015 werden ook 44.293 tussenkomsten geïntegreerd in de economische planning van het land, met een oplossing voor meer dan 34.000 punten.

De economische resultaten van 2015 en de vooruitzichten voor 2016 werden voorgelegd (wij verwijzen naar het apart artikel over economie), en de wet voor het budget van de Staat in 2016 werd goedgekeurd.

Een opvallende tussenkomst was deze van Israel Pérez, volksvertegenwoordiger van Yaguajay (Sancti Spíritus), die zijn ongerustheid en ongenoegen uitdrukte over de hoge prijzen van de landbouwproducten (soms vier maal de prijs betaald aan de landbouwer). Deze tussenkomst komt tegemoet aan de terechte misnoegdheid van talrijke Cubanen, en hij benadrukte de dringende noodzaak dit probleem aan te pakken en op te lossen, met het applaus en de steun van de vergadering.

In zijn tussenkomst ging Raúl Castro in op verschillende punten. De economische resultaten bestempelde hij als aannemelijk. Hij had het over de problematiek van Cubaanse emigranten in Costa Rica (zie artikel verder in dit nummer), en ontmaskerde nogmaals de "Ley de ajuste cubano", de politiek van de "droge voeten/natte voeten" en het programma voor het omkopen van geneesheren tewerkgesteld in het buitenland.

Hij vermeldde ook de vredesgesprekken voor Colombia, het voorzitterschap door Cuba van de Vereniging van de Staten van de Caraïben, het bezoek van de paus, de bezoeken van 184 buitenlandse delegaties, waarvan 25 onder leiding van een staatshoofd of regeringshoofd.

Hij benaderde uiteraard de verderzetting van de blokkade, niettegenstaande de veroordeling ervan door 191 lidstaten van de Verenigde Naties. Hij drukte terzake de hoop uit dat Obama gebruik zou maken van zijn prerogatieven om de blokkade af te zwakken en vooruitgang te boeken in de lopende besprekkingen. Hij benadrukte nogmaals dat Cuba nooit voorwaarden zal aanvaarden die afbraak doen aan de zelfstandigheid en de waardigheid van het land.

Jennifer Bello, lid van de Staatsraad – 29/12/2015

Wij hebben reeds dikwijs melding gemaakt van de verjonging bij de besluitvorming in Cuba, zowel bij de verkiezingen op lokaal, provinciaal en nationaal vlak, als in de werking van de massa-organisaties (CDR, CTC, FMC, enz.). Deze verjonging dringt stilaan door tot de hoogste organen van het land.

Op 29 december 2015 werd Jennifer Bello, 23 jaar, verkozen tot lid van de Staatsraad. Ter herinnering, de Staatsraad is het orgaan van de Asamblea Nacional dat instaat voor het beheer van het land tussen twee plenaire zittingen, en naast grondwettelijke functies de akkoorden van de Asamblea Nacional uitvoert. De Staatsraad bestaat uit een voorzitter, heden Raúl Castro Ruz, een eerste vice-voorzitter, Miguel Díaz-Canel Bermúdez, vijf vice-voorzitters, een secretaris en 23 leden, allen volksvertegenwoordigers.

Jennifer Bello Martínez, uit Matanzas, was in 2009 en 2010 nationale voorzitster van de FEEM (Federatie van studenten van het middelbaar onderwijs), en is heden voorzitster van de FEU (Federatie van de universiteitsstudenten). Zij is vrijwilliger voor de militaire dienst in de brigade aan de grens met de basis van Guantánamo. Op haar 21e wordt zij verkozen tot volksvertegenwoordiger. Zij is lid van het Nationaal Comité van de UJC (Communistische Jeugd) sinds het Xe Congres, en is in januari 2015 toegetreden tot de PCC (Communistische Partij van Cuba). Zij studeert nu psychologie en pedagogie aan het Hoger Pedagogisch Instituut Juan Marinello.

Zij verklaarde : "Ik twijfel er niet aan dat mijn generatie de taak zal opnemen die haar toekomt. Dat men ons vertrouwen geeft, dat wij deelnemen aan de belangrijkste taken, en dat de historische generatie ons dit vertrouwen toekent, noodzaakt verantwoordelijkheid. Wij zullen consequent zijn met dit vertrouwen".

Voorbereiding van het VIIe Congres van de PCC – 15/01/2016

Het Centraal Comité van de PCC (Communistische Partij van Cuba) heeft verschillende teksten onderzocht die zullen voorgelegd worden aan het VIIe Congres in april 2016. Zo heeft men het thema onderzocht van de begripsvorming van het Cubaanse economisch en sociaal model voor een socialistische ontwikkeling, waarover de leden van het Centraal Comité reeds meer dan 600 beschouwingen hadden neergelegd. Een consensus bestaat over het belang van een theoretische basis en om de essentiële kenmerken ervan te definiëren. Het gaat over een dynamisch model dat tussen twee congressen moet onderzocht en bijgepast worden.

Men besprak ook het "Programma voor de ontwikkeling tot 2030", een thema waar men reeds sinds 2012 aan werkt, voor een visie op midellange en lange termijn. Ook de uitvoering van de richtlijnen van het VIe Congres werd onderzocht. 21% van de 313 richtlijnen is uitgevoerd en 77% is in uitvoering. Te noteren dat niet alle maatregelen een rechtstreekse invloed hebben op de dagelijkse familiale economie, en dat sommige resultaten slechts op termijn effect kunnen hebben. Tenslotte werd verslag uitgebracht over de onderhandelingen inzake de herschikking van de buitenlandse schuld, in het bijzonder over de resultaten bereikt met de Club van Parijs.

Overwinning voor Havana Club

Twintig jaar juridische strijd over het merk Havana Club, ten onrechte gebruikt door Bacardí in de Verenigde Staten, eindigen met een overwinning voor het Cubaanse merk. De Noord-Amerikaanse instanties hebben Cuba-export en Pernod Ricard gelijk gegeven en de naam is nu beschermd. Spijtig genoeg blijft dit een theoretische overwinning, gezien de blokkade van toepassing blijft en export naar de Verenigde Staten onmogelijk blijft.

Cuba voorzitter van de AEC -19/01/2016

Op 19 januari 2016 vergaderde in Haïti de XXIe zitting van de Raad van Ministers van de Vereniging van de Staten van de Caraïben (AEC). De secretaris-generaal voor 2016-2017 van deze vereniging, die 25 landen groepeert, werd er verkozen. Cuba was er vertegenwoordigd door Bruno Rodríguez Parilla, minister van buitenlandse zaken, die het voorzitterschap waarnemt in naam van Cuba.

Dit voorzitterschap is ook een weerspiegeling van het vertrouwen en de goede relaties met Cuba in de regio. Tijdens deze zitting is men ingegaan op de overleving in de Caraïbische Zee, ingevolge de ongerustheden over de klimaatwijzigingen, die kleinere eilanden in de regio bedreigen.

IV Top van de CELAC – 27/01/2016

De IVe Top van de 33 landen van de CELAC (Gemeenschap van de Staten van Latijns-Amerika en de Caraïben) ging door op 27 januari 2016 in Quito (Ecuador). Cuba drukte zijn tevredenheid uit over de bereikte resultaten voor de versteviging van de Latijns-Amerikaanse integratie en de politieke samenwerking.

De eindresolutie bevestigde de wil om de CELAC te versterken en veroordeelde alle pogingen om de soevereiniteit, de politieke onafhankelijkheid en de territoriale integriteit van de lidstaten te bedreigen. De wil bestaat om verder samen te werken om Latijns-Amerika en de Caraïben te vrijwaren als vredeszone, evenals de politieke wil voor het respect van de niet-tussenkomst in de interne aangelegenheden van elk land.

Drie bijzondere verklaringen werden door deze Top goedgekeurd in steun aan Cuba.

De teksten eisen van de Verenigde Staten het opheffen van de economische, commerciële en financiële blokkade, de teruggeven van het grondgebied van de vlootbasis van Guantánamo en het stopzetten van de politiek die aanzet tot onwettelijke emigratie van Cubanen naar het Noord-Amerikaanse grondgebied.

Ramón Castro Ruz – In memoriam

Ramón Castro Ruz, de oudste van de broers Castro, is op 23 februari 2016, op 91 jarige leeftijd, overleden in Havana.

Hij werd op 14 oktober 1924 geboren in Birán (provincie Holguín). In 1953 belandde hij in de gevangenis wegens verzet tegen de dictatuur van Fulgencio Batista. Tijdens de bevrijdingsoorlog werkte hij samen met de 'Beweging 26 Juli' en richtte hij netten op om het Tweede Front Frank País, geleid

door Raúl Castro, te bevoorraden en te steunen. Na de triomf van de Revolutie neemt hij verschillende taken op in de landbouwsector en de veehouderij.

Zo was hij directeur van het Speciaal genetisch Plan van de Valle de Picadura en raadgever van verschillende ministers van Landbouw.

Hij kreeg verschillende erkenningen voor zijn inzet, waaronder de titel van Held van de Arbeid van de Republiek Cuba.

Na zijn crematie werd de urne overgebracht naar zijn geboorte-streek.

Raúl en France – 30/01 – 02/02/2016

Raúl Castro Ruz, président de Cuba, a visité la France du 30 janvier au 2 février 2016. Pour cette visite il était accompagné de Ricardo Cabrisas Ruiz, vice-président du Conseil des Ministres, de Bruno Rodríguez Parilla, Ministre des Affaires Étrangères, de Rodrigo Malmierca Díaz, Ministre du Commerce et des Investissement Étrangers, de Rogelio Sierra Díaz, vice-ministre des Affaires Etrangères et de Hector Igarza Cabrera, ambassadeur de Cuba en France. La visite officielle est qualifiée d'historique, car il s'agit de la première visite en France et dans un pays de l'Union Européenne à ce niveau.

Le lundi 1 février, une cérémonie d'accueil officielle avait lieu à l'Arc de Triomphe avec la traditionnelle offrande florale à la tombe du soldat inconnu. Au Palais de l'Élysée, Raúl a été reçu par le président François Hollande et, après la signature d'accords bilatéraux, les deux présidents se sont adressés à la presse.

Le mardi Raúl a rencontré la directrice générale de l'UNESCO, Irina Bokova, le président de l'Assemblée Nationale, Claude Bartolone, le président du Sénat, Gérard Larcher, la maire de Paris, Anne Hidalgo, et le premier ministre Manuel Valls. Après ces rencontres il a encore visité le Musée de l'Homme.

Parallèlement à ce programme officiel se déroulait un forum avec des entrepreneurs français, où Cuba a présenté la nouvelle loi sur les investissements étrangers, les opportunités offertes aux investisseurs et la Zone Spéciale de Développement de Mariel (ZEDM). Actuellement la France est le dixième partenaire commercial de Cuba, et 60 entreprises françaises sont présentes à Cuba (rhum, tourisme, construction, télécom, énergie, transports). En mai aura lieu un mois de la culture française à Cuba et un mois de la culture cubaine en France.

François Hollande a réaffirmé sa condamnation du blocus et cette visite, réponse à celle de Hollande à Cuba, confirme la volonté de développer les liens politiques et commerciaux entre les deux pays. A ce sujet, un agenda économique bilatéral a été signé pour fixer les relations économiques dans différents secteurs, entre autres le tourisme, l'énergie (sur base de ressources renouvelables), le transport, l'agro-industrie, les sciences, les technologies et le développement urbain.

Le blocus a 54 ans – 07/02/2016

Le blocus imposé par les États-Unis à Cuba a été instauré officiellement le 7 février 1962. C'est à cette date, après des mesures ponctuelles dès février 1959 (à peine un mois après la victoire des rebelles), que John F. Kennedy, alors président des États-Unis, décrétait le blocus sur base de la Section 620a de la Loi d'Aide Étrangère de septembre 1961.

Rappelons que selon les estimations les plus de 50 ans de blocus ont causé des dégâts économiques d'une valeur de 1.112.534.000.000 \$.

Rappelons aussi que Barack Obama pourrait lever de nombreux aspects du blocus, via des licences, sans devoir passer par le Congrès (voir les Cuba Sí précédents), et que seulement quatre points nécessitent une modifications législative : l'interdiction pour des filiales de firmes nord-américaines dans des pays tiers de faire du commerce avec Cuba (Loi Toricelli), l'interdiction de réaliser des transactions

avec des biens nord-américains nationalisés (Loi Helms-Burton), les voyages touristiques à Cuba et l'obligation de payer en cash et par avance l'achat de produits agricoles (les deux sur base de la Loi de réforme des sanctions commerciales et d'élargissement des exportations).

Un an après la décision historique de rétablir les relations diplomatiques et d'entamer des négociations pour le retour à des relations normales entre les deux pays, on ne peut que constater que, sauf quelques pas timides et limités, le blocus reste d'application.

Le 22 février nous apprenons que la firme française CGG Services SA doit payer une amende de 614.250 \$ pour avoir fourni des pièces de rechange d'origine nord-américaine pour l'exploration de gaz et de pétrole en eaux territoriales cubaines. Ceci confirme une fois de plus l'extra-territorialité du blocus et son effet dissuasif pour ceux qui s'intéresseraient à du commerce avec Cuba.

Depuis l'annonce du 17 décembre 2014, au sujet de l'ouverture du dialogue, le gouvernement des États-Unis a imposé des amendes à 7 entreprises (4 américaines et 3 étrangères) pour un montant de 2.835.622.225 \$. Et sous le gouvernement Obama (2009-2016) 48 amendes ont été imposées pour une valeur accumulée de 14.397.112.121 \$.

A la mi-février Rodrigo Malmierca, ministre du commerce et des investissements étrangers, a encore déclaré que Cuba n'applique aucune mesure à l'encontre de compagnies ou d'entrepreneurs nord-américains, et qu'ils sont les bienvenus dans l'île. Et il a également insisté sur le fait que Cuba veut introduire et appliquer les modifications en cours sans affecter la population, sans mesures choc ou d'effet négatif.

Cuba face au Zika – 16/02/2016

Roberto Morales Ojeda, ministre de la Santé Publique, a dirigé un appel aux travailleurs du secteur de la santé, pour soutenir au mieux la campagne épidémiologique pour éviter l'entrée du virus du Zika à Cuba. Il a rappelé qu'à Cuba il n'y a ni Zika, ni Chikungunya, ni fièvre jaune, mais que des moustiques du type Aedes sont présents dans une cinquantaine de municipalités. C'est ce moustique qui a déjà causé des épidémies de dengue par le passé, qui doit être éradiqué et qui nécessite les efforts actuels pour empêcher sa prolifération.

Cet appel a été confirmé et répercuté par le président Raúl Castro le 21 février, qui a rappelé qu'aucun cas de Zika n'avait été détecté à Cuba, mais que déjà 32 pays en Amérique latine sont touchés. Le gouvernement a adopté un plan d'action, dirigé par le Ministère de la Santé Publique, pour faire face au risque. Raúl a insisté sur le fait que chaque citoyen doit s'investir dans cette lutte contre le moustique Aedes. L'état mettra à disposition 9.000 membres des forces armées et 200 membres de la Police Nationale Révolutionnaire, ainsi que des moyens techniques pour renforcer les actions d'assainissement. Il a également insisté qu'après cette étape intensive il faut un plan à long terme qui ne se limite pas à une campagne de plus.

Le 22 février, les CDR ont annoncé une campagne qui se poursuivra jusqu'au début mars. Une brochure sera distribuée avec les mesures à respecter, des séances d'information seront organisées dans les quartiers avec la participation de

spécialistes, et les médecins et infirmières de la famille sont formés sensibilisés aux actions.

Ciel ouvert entre Cuba et les États-Unis – 16/02/2016

Le 16 février 2016 Cuba et les États-Unis ont signé un Mémorandum d'accord au sujet du transport aérien international entre les deux pays. Cet accord permettra, pour la première fois depuis plus de 50 ans, un service aérien régulier entre les deux pays. Il est le résultat de discussions techniques qui courent depuis mars 2015. Il permettra aux compagnies aériennes des deux pays de réaliser des vols réguliers et charter sur les routes accordées. Des accords commerciaux de collaboration entre compagnies deviennent également possibles (code-share, leasing d'avions, etc).

On estime le potentiel à 20 vols quotidiens réguliers entre les États-Unis et La Havane, et à dix vols quotidiens vers chacun des 9 autres aéroports internationaux de l'île.

Bien sûr, la réalisation effective des vols reste tributaire de la levée du blocus et de la fin des interdictions de voyages touristiques à Cuba pour les citoyens nord-américains.

Malmierca aux États-Unis - 16-18/02/2016

Rodrigo Malmierca, le ministre cubain du commerce extérieur et des investissements étrangers, a réalisé une importante visite aux États-Unis. Il y a pratiquement quarante ans, en octobre 1977, un de ses prédécesseurs, Marcelo Fernández Font, rencontrait près de 70 entrepreneurs nord-américains, convaincus, déjà à l'époque, que le blocus était dépassé et devait prendre fin. Font déclarait alors que Cuba était intéressé par le développement des relations commerciales et économiques, sous conditions d'égalité, de bénéfice mutuel, sans restrictions et sans barrières discriminatoires.

Il aura fallu quarante ans pour reprendre le dialogue à ce sujet. Malmierca était invité par la Chambre de Commerce des États-Unis, qui représente près de trois millions d'entrepreneurs, allant de petits agriculteurs indépendants à des firmes transnationales. La délégation présidée par Malmierca était composée de fonctionnaires de son département, des affaires étrangères, de la Banque Centrale de Cuba, de la Chambre de Commerce de l'île et de dirigeants d'entreprises cubaines.

Dans une conférence de plus de 40 minutes, il a présenté un panorama de l'économie cubaine, de son évolution et des perspectives de développement. Il a assuré les entrepreneurs présents qu'ils étaient les bienvenus à Cuba et qu'ils y seraient

traités comme ceux du reste du monde. Il a souligné que le principal obstacle pour un commerce normal restait le blocus, alors que Cuba offre des conditions de stabilité, d'une main d'oeuvre qualifiée et de position de pointe dans différents domaines.

Jodi Bond, Rodrigo Malmierca, Penny Pritzker y Tom Donahue

Malmierca a été reçu ensuite par Penny Pritzker, son homologue nord-américaine, qui avait visité Cuba il y a quelques semaines, et qui a rappelé que les entreprises nord-américaines veulent faire du commerce avec Cuba. Lors de cette rencontre Malmierca a rappelé que les mesures prises par l'administration Obama vont dans le bon sens mais qu'elles restent largement insuffisantes car les éléments essentiels du blocus restent d'application. Il a également cité en exemple les amendes imposées à des firmes pour des transactions avec Cuba et l'interdiction de l'utilisation du dollar par Cuba pour ses transactions internationales, mesures qui ont un effet dissuasif sur les banques et les entreprises dans le monde entier et affectent ainsi l'économie du pays.

Malmierca y John Kerry

John Kerry, le secrétaire d'État des USA, a également reçu Malmierca, ainsi que Tom Vilsack, le secrétaire à l'agriculture. Ce dernier a insisté sur les possibilités de vente de produits agricoles de Cuba aux États-Unis et a rappelé les progrès réalisés par Cuba dans la biotechnologie appliquée à l'agriculture. Il a regretté que les achats d'aliments par Cuba aux États-Unis est en baisse en 2015 (290 millions de dollars en 2014, 120 millions en moins en 2015, avec une pointe à 710 millions en 2008), tout en reconnaissant que les conditions actuelles ne sont pas favorables.

Malmierca s'est encore réuni avec Tom Donahue, le président de la Chambre de Commerce des États-Unis. Lors de son intervention durant la Conférence Consorcio Cuba, il a répété que les mesures d'assouplissement sont fortement limitées et a insisté sur d'autres mesures possibles qui pourraient créer un climat propice aux échanges commerciaux : la levée de l'interdiction de l'utilisation du dollar pour les transactions internationales de Cuba, l'ouverture du marché nord-américain aux exportations cubaines et l'autorisation pour les entreprises nord-américaines d'investir à Cuba dans d'autres secteurs que les télécommunications.

Obama à Cuba en mars – 18/02/2016

Le 18 février Josefina Vidal, directrice générale pour les États-Unis au Ministère des Affaires Étrangères, a confirmé lors d'une conférence de presse, que le président Barack Obama visitera Cuba les 21 et 22 mars. Cette visite officielle sera la première pour un chef d'état nord-américain depuis 88 ans (Calvin Coolidge en janvier 1928).

Elle a affirmé que ce serait une occasion pour ratifier la volonté de Cuba de poursuivre la construction de nouvelles relations, sur base du respect des principes des Nations Unies, de la proclamation de l'Amérique latine et des Caraïbes comme Zone de paix, et dans le respect des différences et pour un bénéfice mutuel.

Obama a, pour sa part, confirmé le 20 février que son séjour à La Havane serait une opportunité pour avancer dans la normalisation des liens entre les deux pays. Il a déclaré : "Je rencontrerai le président Raúl Castro pour discuter de la poursuite de la normalisation des relations, y compris pour faciliter le commerce et l'accès à Internet pour les Cubains".

Les négociations Cuba – Union Européenne (UE)

Le 1 et 2 décembre 2015 se déroulait à Bruxelles le VIIe tour de négociations entre Cuba et l'Union Européenne (UE) au sujet de l'Accord de Dialogue Politique et de Coopération. Abelardo Moreno Fernández, vice-ministre des Affaires Étrangères de la République de Cuba, qui présidait la délégation cubaine a déclaré à la presse que le volet au sujet du commerce et de la coopération est finalisé, et que la partie concernant le dialogue au sujet des politiques sectorielles est pratiquement finalisé. En ce qui concerne le chapitre du dialogue politique, les échanges ont permis de rapprocher de nombreuses positions... Des progrès ont été réalisés, mais des différences subsistent qui nécessitent un travail accru entre les parties. Les échanges ont eu lieu au sujet des dispositions générales, institutionnelles et finales du projet d'accord.

Le VIIe Tour de négociations se déroulera à La Havane dans les premiers mois de 2016.

Début janvier, un groupe de parlementaires européens du Groupe de l'Alliance Progressiste des Socialistes et Démocrates (le Groupe S&D), présidé par Gianni Pittella, a visité Cuba. La délégation a eu d'importantes rencontres avec des hauts fonctionnaires et des personnalités cubaines.

Le président de la délégation a dénoncé les effets négatifs du blocus, non seulement pour les citoyens cubains, mais aussi pour les États-Unis, l'Union Européenne et le monde. Il a également annoncé la proposition d'un protocole d'accord de coopération entre l'Assemblée Nationale de Cuba et le Groupe S&D qu'il préside.

Les négociations Cuba – États-Unis

Les négociations au sujet de la normalisation des relations se poursuivent, et les derniers mois ont connu de nombreuses visites à Cuba d'entrepreneurs, de parlementaires et de délégations diverses.

On peut noter quelques premiers résultats concrets, timides et limités, comme la signature d'un mémorandum au sujet des zones maritimes protégées (18/11/2015), d'un mémorandum au sujet de la protection de l'environnement (24/11/2015), et d'un mémorandum pour le rétablissement du trafic aérien régulier entre les deux pays (16/02/2016).

Des conversations ont eu lieu au sujet des migrations (26/11/2015) et un dialogue a été entamé sur les compensations financières demandées par les deux parties (08/12/2015), pour les nationalisations pour les États-Unis et pour les dégâts causés par le blocus pour Cuba. En janvier nous pouvons signaler des rumeurs annonçant l'arrêt de la "Cuban Medical Profesional Parole", un programme destiné à inciter les médecins cubains en mission à l'étranger d'abandonner leur pays, rumeurs toujours non confirmées à ce jour.

Le 26 janvier a été décrété un troisième volet de mesures devant faciliter les exportations vers Cuba, mais pas dans l'autre sens, les exportations de Cuba vers les États-Unis restant toujours interdites :

- ◆ les banques nord-américaines pourront financer des exportations (sauf agriculture);
- ◆ les voyages seront autorisés en relation avec les exportations possibles (études de marché, marketing, négociations, etc.);
- ◆ des licences seront possibles dans l'informatique pour des ONG et des particuliers, pour des équipements de télécommunication, pour des insecticides et des pesticides, pour des équipements de sécurité pour l'aviation civile;
- ◆ des possibilités sont ouvertes pour l'exportation de produits vers Cuba, sous licence et à analyser cas par cas (à l'exclusion des entreprises d'état et des organisations du gouvernement cubain);
- ◆ des possibilités sont ouvertes pour faciliter le transport aérien.

Signalons pour terminer, et en dehors des points que nous avons abordé auparavant (vols réguliers, visite de Malmierca, les 54 ans du blocus, les amendes, etc), que le 16 février la firme nord-américaine Cleber LLC a reçu une licence pour construire une usine de fabrication de tracteurs agricoles à Cuba, dont on estime la capacité à 1.000 tracteurs par an.

Freddy Tack

Cultura

Cuba: la culture pour tous: Théâtre itinérant dans la province orientale

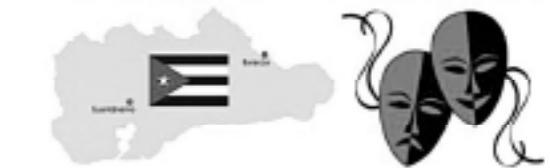
Le nom de Guantánamo a acquis une triste résonance dans le monde depuis que les Etats-Unis y ont ouvert sur ce territoire cubain qu'ils occupent malgré les protestations répétées de Cuba, leur sinistre prison où la torture est une pratique quotidienne.

Mais à quelques kilomètres de la base occupée de force par l'armée américaine, Guantánamo est aussi une petite ville de province paisible et créative. Depuis le 28 janvier, des artistes de toute la province et de tout le pays parcourent les montagnes orientales allant à la rencontre des petites communautés. C'est la 26ème croisade théâtrale Guantánamo/Baracoa qui s'est mise en route fin janvier.

Au départ seuls les artistes de théâtre de Guantánamo participaient à ce projet né en 1990, en pleine période spéciale. Mais depuis quelques années se sont joints des artistes d'autres villes et d'autres pays qui accompagnent la troupe dans son voyage.

"Depuis quelques éditions, la Croisade a cessé d'être seulement celle des gens de théâtre de Guantánamo. C'est notre événement, mais aussi celui de collègues du monde entier qui veulent participer à la réalisation de cette initiative. Partager la scène et échanger des visions chaque année avec de nouveaux amateurs du théâtre qui se joignent, c'est pour nous un privilège et un enrichissement professionnel; surtout quand nous sommes d'accord sur l'importance d'atteindre ces lieux inhospitaliers de notre géographie avec des propositions qui vont au-delà du simple divertissement, pour aussi amener le public à la réflexion intense", a exprimé Vizcaíno responsable du projet.

Cruzada Teatral Guantánamo-Baracoa

Le projet prend chaque année plus d'ampleur, la troupe atteint de plus en plus de communautés montagnardes, un peu comme a fait l'ICAIC (Institut Cubain du Cinéma) en organisant des projections de films dans les plus petits villages perdus dans la montagne. Un magnifique court métrage tourné au début de la révolution (Por primera vez) en donne un témoignage émouvant.

"Nous avons pu atteindre de nouvelles communautés grâce à l'intérêt croissant des autorités locales. Et cette année nous avons dans le programme la première des pièces qui ont causé un grand impact chez les spectateurs, comme *Perestrópical*, la nouvelle proposition pour les adultes de Teatro Guiñol".

Certains artistes viennent du Brésil, d'Argentine d'autres de la province de Granma (la *Guerilla de Teatreros*) ou d'Holguín (*Palabras al Viento*). La deuxième partie de l'itinéraire, intègre des groupes du Pérou, d'Équateur, du Mexique et d'Espagne,

La troupe organise plus de cinq représentations par jour, mais aussi un vaste programme théorique de débats, de conférences et d'ateliers pour les enseignants d'art et promoteurs culturels.

Une initiative qui colle parfaitement à la politique culturelle cubaine qui veut permettre à tous d'en bénéficier et de la pratiquer et d'en débattre, pour que ce ne soit pas le privilège de quelques "érudits" mais l'outils d'expression de tout un peuple.

Anne Delstanche

NIEUWE CD VAN ELIADES EN MARIA OCHOA

Wie kent Eliades Ochoa niet ? De man, die al opviel als een van de sterren van de Buena Vista Social Club en steeds rondloopt met zijn grote zwarte cowboyhoed, heeft al sinds jaren een muzikale loopbaan opgebouwd met eigen orkesten en gaat optreden in zeer veel landen, van Australië tot België. Hij is dé vertegenwoordiger van de Cubaanse Son en heeft al verschillende Grammy's gewonnen. In ons landje is hij al vaak geweest, in Brussel en in Antwerpen. In april 2016 komt hij naar Gent. Uiteraard al maanden uitverkocht... Bekijk eens zijn song "Pintate los labios María" op Youtube maar dan wel de versie met de tekenfilm (https://www.youtube.com/watch?v=yO_0c0xHK64) want die zorgt nog voor een flinke portie meer plezier.

Maar hier wil ik de aandacht vestigen op de samenwerking met zijn zus, Maria Ochoa, die heel wat minder bekend is. Ze hebben een nieuwe cd gemaakt met als titel "**Guajira mas Guajira**". Eliades beschrijft deze CD als de meest belangrijke en meest interessante van zijn hele leven samen met de CD "Buena Vista Social Club" ! Nu al kan je op Youtube (<https://www.youtube.com/watch?v=jxJ5z0symQM>) een voorsmaakje vinden met het buitengewoon prachtige "**Brisa Mañanera**", een absolute topper van nieuw gecomponeerde traditionele muziek met een lichte inslag van wereldmuziek. Tekst en muziek geschreven door Mo Fini. "The making off" kan je ook bekijken op Youtube op (<https://www.youtube.com/watch?v=v04-bNhdxVos>).

Regi Rotty

Migratiecrisis in Midden-Amerika

Midden november 2015 trokken de autoriteiten van Costa Rica aan de alarmbel. Een kleine 2000 Cubanen zaten vast aan hun grens met Nicaragua en dit laatste land weigerde hen de toegang. Het probleem waren niet alleen de 2000 aanwezigen maar ook de Cubanen die nog onderweg waren naar de grens met Nicaragua die de groep enkel zouden vergroten.

Wie zijn die mensen en wat is hun bestemming ? Om het verhaal te kaderen, moeten we terug in de geschiedenis, meer bepaald naar 1966. Op 2 november van dat jaar keurde het Amerikaanse Congres 'The Cuban Adjustment Act' goed. Deze wet die in het Spaans 'Ley de Ajuste Cubano' wordt genoemd, is een uitzondering binnen het Amerikaanse vreemdelingenrecht. The Cuban Adjustment Act maakt dat Cubanen die het Amerikaans grondgebied bereiken, ongeacht hoe ze dat doen, dadelijk onderdak, voedsel en medische zorgen bekomen en dat ze vervolgens na 1 jaar en 1 dag de zeer gegeerde 'green card' mogen ontvangen die hen een permanent verblijfsrecht geeft.

Deze uitzondering is een doorn in het oog van zowel alle overheden uit Midden- en Latijns-Amerika als van de burgers uit die landen. Niet-Cubaanse migranten wachten bij hun aankomst in de Verenigde Staten meestal een sombere toekomst in de illegaaliteit. Het duurt gemiddeld 12 jaar voordat ze een officiële verblijfsvergunning krijgen als ze tegen die tijd nog niet uitgewezen werden. Waarom dan een voorkeursbehandeling geven aan de Cubaanse burgers ? Deze wet kadert in de destabilisatiepolitiek die de VS sinds het begin van de revolutie voert en heeft als doel om de Cubanen Cuba te doen 'ontvluchten' naar het betere Westen. Dit betere Westen wil echter niet aan menslievendheid doen, maar wil de Cubaanse revolutie eerder in een slecht daglicht zetten. Het beeld dat hierdoor naar de buitenwereld komt is belangrijk. Daarom maakt het de VS niet uit hoe de Cubanen aankomen en of ze al dan niet veilig de tocht kunnen maken. Hoe schrijnender de overtocht hoe groter de nood om Cuba te ontvluchten en hoe beter het 'Westen' eruit komt. Dit maakt dat er duizenden mensen met gammele zelfgebouwde bootjes zich aan de overtocht hebben gewaagd en daarbij ook niet zelden het leven lieten. De Cubaanse overheid ijvert al jaren voor het legaliseren van de migratie zodat de Cubanen die het eiland wensen te verlaten dit met een legaal visum voor de VS kunnen doen. Tevergeefs !

Het aantal afgesproken visa dat jaarlijks uitgereikt zou worden door de Amerikaanse autoriteiten wordt in de praktijk niet uitgereikt. De Amerikaanse autoriteiten passen het principe van droge of natte voeten toe. Wanneer ze Cubaanse burgers uit de zee halen, worden deze teruggestuurd naar Cuba, kunnen deze mensen voet aan wal zetten in de VS dan krijgen ze al hun rechten.

Sinds 17 december 2014, datum waarop Raúl Castro en president Obama aankondigden dat ze hun bilaterale relaties opnieuw wilden opnemen is het aantal Cubaanse migranten de lucht in geschoten. De meeste Cubanen vrezen dat "The Cuban Adjustment Act", eens de relaties hersteld zullen zijn, niet meer toegepast zal worden. Nochtans heeft Washington tot op heden niets in die richting beslist, integendeel ! In augustus laatstleden verklaarde John Kerry dat de VS niet de intentie heeft om haar migratiepolitiek naar Cuba te wijzigen. Maar toch ontstond er na 17 december 2014 een ware exodus. Zo kwamen er tussen 1 oktober 2014 en eind juni 2015, 27.296 Cubanen aan in de Verenigde Staten waarvan 2/3 over land via Midden-Amerika. Dit is 66% meer dan het jaar voordien.

Terug naar de gestrande Cubanen die zich begin november aan de grens met Nicaragua bevinden op weg naar de Verenigde Staten. Hoe komen die mensen aan de grens tussen Costa Rica en Nicaragua ? Sinds 2013 kunnen Cubanen vrij in en uit hun land reizen wat maakt dat velen deze mogelijkheid met beide handen aangrijpen om andere landen te bezoeken. Deze mogelijkheid heeft ook een andere migratierroute naar de VS gecreëerd, met name over land. Ecuador eist geen inreisvisum aan Cubaanse burgers en velen vangen de tocht aan vanuit Ecuador. Van Ecuador reizen ze een stuk door Colombia, vervolgens gaan ze met de boot naar Panama om verder over land tot aan de Amerikaans-Mexicaanse grens te komen.

Tijdens deze reis zijn de ontberingen talrijk en wordt menig reiziger het slachtoffer van mensensmokkelaars, met alle gevolgen vandien : aanrandingen, diefstal, verwondingen etc. De Nicaraguaanse overheid wil de Cubanen de toegang tot Nicaragua niet geven. Ze heeft genoeg van de voorkeurstpolitiek die de VS voert tegenover de Cubanen en het feit dat alle andere burgers van Midden-Amerika behandeld worden als tweederangsburgers. De mensen die de grens oversteken, krijgen de nodige zorgen en worden terug naar Costa Rica gebracht.

In deze context liet Laura Dogu, Amerikaanse ambassadrice in Nicaragua, weten dat de Verenigde Staten deze mensen al hun rechten zouden geven vanaf het moment dat ze aankwamen in de Verenigde Staten maar dat zolang dat niet het geval was, de landen waar ze verbleven verantwoordelijk blijven voor het welzijn van deze mensen.

En voor het welzijn van de Cubanen wordt gezorgd. Het rode kruis heeft dit in samenwerking met de nationale autoriteiten opgenomen. Uit getuigenissen blijkt dat de sfeer rustig is in de groeiende nederzettingen, maar dat de ontgoocheling bij de mensen groot is. De reizigers verlieten Cuba om in de Verenigde Staten te gaan werken en zo hun familie in Cuba beter te onderhouden. Om de tocht te ondernemen hebben ze hun bezittingen in Cuba verkocht. Ze wensen niet naar Cuba terug te keren en hopen op een diplomatische oplossing. Het feit dat het hier niet om vluchtelingen gaat volgens de conventie van Genève¹ maakt het probleem moeilijker. Deze migranten vluchten niet van vervolging in eigen land en Cuba is bereid deze mensen terug op te nemen.

Op 23 november 2015 beslissen de landen van het SICA² of het Midden-Amerikaanse integratie systeem om samen te komen en de toestand te bespreken. Om een volledig beeld te schetsen nodigden ze ook vertegenwoordigers van Cuba, Colombia, Ecuador en Mexico uit.

Hun doel was tweeledig : er moest een oplossing gevonden worden voor het oplopende aantal Cubanen dat op dat ogenblik de tocht maakt en op langere termijn moeten de migratierroutes doorbroken worden zodat migranten niet meer ten prooi kunnen vallen aan mensensmokkelaars. Alle deelnemers waren het er bovendien over eens dat de migratiepolitiek van de Verenigde Staten verantwoordelijk is voor deze problemen. Ze vragen dan ook met aandrang om deze te herzien en niet enkel de rechten van de Cubanen te respecteren, maar evenzeer de rechten van de andere inwoners van Latijns- en Midden-Amerika.

Na verschillende vergaderingen komt er eind december een diplomatische oplossing uit de bus. De Cubanen die in Costa Rica verblijven worden per vliegtuig overgevlogen naar El Salvador. Vandaar reizen ze verder per bus tot in Mexico, om zo tot aan de Amerikaanse grens te komen. Deze georganiseerde reis is een uitzonderingsmaatregel die genomen werd om de veiligheid van de mensen te garanderen en geldt enkel voor de Cubanen die zich al in Costa Rica bevinden.

Daarnaast verbindt Ecuador zich ertoe om inreisvisa te vragen aan Cubanen en dit vanaf 1 december 2015. Maar er is meer. De illegale reizigers die in de toekomst het grondgebied van de betrokken landen bereizen zullen teruggestuurd worden naar hun land van herkomst. Deze maatregelen werden genomen om illegale migratie te ontmoedigen.

De eersten werden begin januari overgevlogen naar El Salvador. Om de veiligheid van de reizigers te garanderen werden er geen routes vrijgegeven.

Alexandra Dirckx

¹ Een vluchteling wordt als volgt gedefinieerd : elke persoon die, uit gegrondte vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil inroepen, of die, indien hij geen nationaliteit bezit en ten gevolge van bovenbedoelde gebeurtenissen verblijft buiten het land waar hij vroeger zijn gewone verblijfplaats had, daarheen niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil terugkeren. Indien een persoon meer dan één nationaliteit bezit, betekent de term "het land waarvan hij de nationaliteit bezit" elk van de landen waarvan hij de nationaliteit bezit. Een persoon wordt niet geacht van de bescherming van het land waarvan hij de nationaliteit bezit, verstoken te zijn, indien hij, zonder geldige redenen ingegeven door gegrondte vrees, de bescherming van één van de landen waarvan hij de nationaliteit bezit, niet inroept

² Afkorting voor 'Sistema de Integración Centroamericana' – bestaande uit Belice, Costa Rica, Guatemala, Honduras, Nicaragua, Panama en de Dominicaanse Republiek

Foute berichtgeving op de BBC

In Cuba is er zekere beroering ontstaan rond een persbericht van de Britse minister van Volksgezondheid, Jane Elison, waarin zij aankondigde dat het Verenigd Koninkrijk wereldleider is in het uitroeien van Meningitis B onder zijn bevolking door het ter beschikking stellen (betalen) van een vaccin aan alle pasgeborenen. Het vaccin is van het bedrijf GlaxoSmithKline, een Amerikaans-Britse multinational, met een belangrijke zetel hier in België (Rixensart).

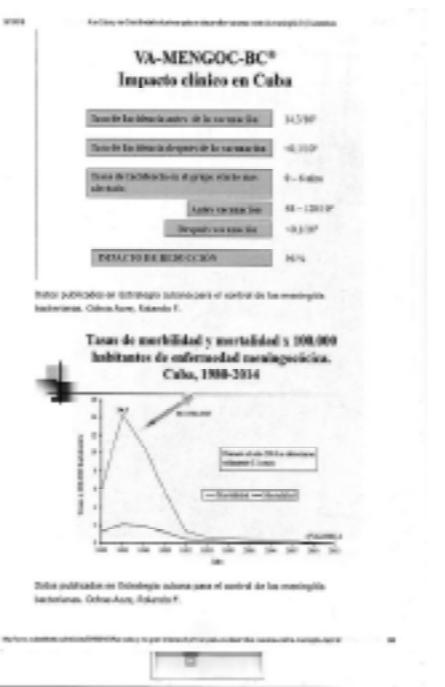
Het programma werd gestart in september 2015.

Cuba echter startte haar programma met vaccinatie tegen meningitis B al in 1989. En in december 1998 nam Groot-Brittannië contact met Cuba rond dit vaccin. Echter, de blokkade zorgde ervoor dat enkel andere Latijns-Amerikaanse landen het vaccin gebruiken.

In de tabel hiernaast zien jullie hoe de sterfte (mortalidad) en ziekte (morbilidad) in Cuba gedaald zijn door het invoeren van het vaccin. In Brazilië kunnen gelijkaardige evoluties voorgelegd worden.

Dus wat de Britse minister met grote woorden aankondigde is niet geheel de waarheid.

Mark Lamotte

Wat is er van de Sport ?

Tweeduizend zestien is een Olympisch jaar, en het jaar voor de Olymische Spelen wordt door vele atleten aanzien als een voorbereidingsjaar, waarin niet gepiekt wordt, dus vooral training, en geen grootse prestaties op internationale competities. Maar er waren toch wat wereldkampioenschappen waarin sommigen zich lieten opmerken.

En ook de Cubanen maakten er een mooi 2015 van. Hieronder een kort overzicht. Dit zijn ook de sporters die we in Rio in het oog zullen houden.

Op de wereldkampioenschappen boksen in Doha in oktober 2015 haalde Cuba 7 medailles (4 gouden, 2 zilveren en een bronzen), het meeste van alle deelnemende landen. Arlen Lopez haalde goud bij de -75 kg, de slechts 18 jarige Yoahny Argilago (foto) deed hetzelfde bij de -49kg. Er was ook goud voor Julio Cesar La Cruz Peraza (-81 kg) en Lazaro Alvarez Estrada (-60 kg).

Op de wereldkampioenschappen atletiek waren er gouden medailles voor Denia Caballero in het discuswerpen (69.28m) en Yarisley Silva

(4.90 m, foto) in het polstokspringen, en een zilveren medaille in het hinkstapspringen voor Pedro Pablo Pichardo (17.73 m). Dit resulteerde in een 10de plaats in de rangschikking van landen op basis van het aantal medailles.

Minder verwacht, want turnen is traditioneel geen Cubaanse specialiteit, behaalde Manrique Larduet zilver en brons op de wereldkampioenschappen in Glasgow. De atleet van 1m58, goed voor 63 kg, behaalde het zilver in de algemene rangschikking en het brons op de brug.

In het worstelen, wel een Cubaanse specialiteit, was er goud voor Ismael Borrero op de wereldkampioenschappen in Las Vegas.

Op de pan-Amerikaanse spelen blonken de Cubanen ook uit op het water, namelijk in het kajaken. En dit in K1, K2 en K4. De nummers staan voor het aantal mensen in de boot.

Ook zijn er sinds enkele jaren mogelijkheden voor Cubaanse sporters om in buitenlandse competities aan de slag te gaan, met een win-win voor de sporter en zijn familie, alsook voor de Cubaanse sport in het algemeen. Zo zijn er voetballers actief in de Mexicaanse competitie, volleyballers in verschillende Europese competities, alsook basketters en hoe kan het ook anders, baseball spelers.

Mark Lamotte

De 'Jutías'

Ecologische bescherming van de endemische fauna en flora in de Cubaanse nationale parken stond altijd al op het agenda van de revolutie.

Bezoekers aan Cuba trekken niet meteen naar het eiland om op safari te gaan, uiteraard, Cuba telt immers geen grote zoogdieren onder haar fauna. Toch kan de aandachtige natuurbezoeker er wel zijn gading vinden. Eén van de meest in het oog springende endemische soorten is de *jutía*.

Op het schiereiland van Guanahacabibes bestuderen milieuspecialisten de dichtheid, de voedingsgewoontes en andere details over de leefgewoontes van de *jutía* (*conga* en *carabali*) om op die manier de dieren beter in kaart te kunnen brengen en aldus te beschermen.

De *jutía* leeft verspreid over de hele landengte van Guanahacabibes en zoekt meestal een onderkomen in loofbossen maar ook in stukken moerasig land, zanderige vegetatiegebieden, mangrove en droogte-bestendige kreupelhoutgebieden aan de kust.

Per hectare leven er gemiddeld 5 tot 11 dieren, waarvan de grootste volgens metingen terug te vinden zijn in een gebied dat bekend is als Bolondrón. Dit gebied wordt ook als bosontginningsgebied gebruikt en er wordt geregeld illegale jacht op de *jutía* vastgesteld (het vlees van de *jutía* is smakelijk en voedzaam tegelijk) hoewel dit de laatste tijd opmerkelijk minder gebeurt.

Toch heeft men een plan opgesteld met verschillende beschermende maatregelen om de *jutía* nog beter te beschermen. Een van de maatregelen is het regelmatig organiseren van conferenties omtrent milieueducatie. In een van die conferenties kwam de richtlijn naar voren geen holle bomen te kapen omdat dit favoriete woonplekken van de *jutía* zijn, en die struiken en planten te beschermen waarvan de bladeren gegeerd voedsel zijn voor de *jutía*.

Studies in Guanahacabibes tonen immers dat het dier zaden, takjes, bladeren en schors eet van meer dan 40 soorten bomen en struiken waaronder de palmboom, de zeedruif, de *almácigo*, de *jocuma* en daarnaast van nog een 60-tal andere plantensoorten.

De maanden juni, juli en augustus zijn de maanden waarin de meeste jongen geboren worden, waarna ze meestal na een 17-tal dagen zelf op zoek gaan naar voedsel in de omringende vegetatie.

Dicht bij moerasgebieden en andere kreeggebieden vinden de dieren dan ook meer voedsel en zijn ze gezonder dan pakweg bij de zuidkust, waar de vegetatie schaarser is.

Volgens Jose Luis Linares Rodriguez, milieuspecialist die de leiding heeft over het onderzoek in Guanahacabibes, is de *jutía conga* niet langer een bedreigde soort, in tegenstelling tot de *jutía carabali*, die nog steeds kwetsbaar is.

Het nationaal park van Guanahacabibes werd gesticht in 2001 en biedt ook plaats aan 16 soorten amfibieën, 35 soorten reptielen, bijna 200 vogelsoorten, 18 soorten zoogdieren en 86 soorten vlinders.

Vertaling en samenvatting : Youri Blieck

In memoriam Pedro Miret

Pedro Miret Prieto, commandant de la Révolution et héros de la République de Cuba, est décédé le 15 janvier 2016. Peut-être moins connu du grand public, certainement en Europe, il a pourtant joué un rôle important dans l'histoire révolutionnaire de Cuba.

Pedro Miret Prieto, ingénieur et licencié en Sciences Sociales, est né à Santiago de Cuba le 19 février 1927. Après le coup d'état de Batista (10 mars 1952), il entame ses activités politiques.

Le 26 juillet 1953, il participe à l'assaut de la caserne Moncada à Santiago de Cuba. Il est fait prisonnier et enfermé dans l'hôpital militaire où on lui injecte de l'air et du camphre dans les veines afin de le supprimer. Sa vie est sauvée par un capitaine de l'armée nommé Tamayo qui, se rendant compte de ce qui se passe, le transfère, le revolver à la main, à l'hôpital civil, avec Abelardo Crespo et Fidel Labrador.

Avec Fidel Castro et les autres survivants de l'assaut, il est condamné à plusieurs années de prison et enfermé à la prison modèle de l'île des Pins. Ils y sont séparés des prisonniers de droit commun et Pedro Miret y est chargé de la présidence des réunions traitant des matières générales, assisté par Israel Tapanes en tant que secrétaire.

Il mène une correspondance régulière avec plusieurs personnalités, dont le recteur de l'Université de La Havane, le Dr. Clemente Inclán Costa, auprès duquel il intervient sans arrêt pour l'envoi de livres pour la bibliothèque créée par les "moncadistes".

Comme ses compagnons, il refuse le repas spécial de Noël 1953, en protestation contre les assassinats commis après l'assaut de la Moncada. Et le 12 février 1954, lors d'une visite officielle de Fulgencio Batista, il chante avec ses camarades la Marche du 26 Juillet, action pour laquelle ils subiront de lourdes sanctions.

Le 15 mai, suite à une amnistie, les moncadistes sont libérés. Pedro Miret devient membre de la Direction Nationale du Mouvement du 26 Juillet et part au Mexique pour y participer à la préparation de l'expédition du Granma. Finalement il ne pourra pas embarquer avec le groupe de rebelles, car il était détenu au Mexique.

En mars 1958 il revient clandestinement à Cuba, rejoint l'armée rebelle dans la Sierra Maestra, et est nommé commandant en décembre 1958.

Après la victoire

En janvier 1959, Miret est sous-secrétaires à la Défense Nationale. Le 12 juin de cette même année, il succède à Humberto Sorí Marín comme Ministre de l'Agriculture, jusqu'en décembre 1960. Il devient Ministre des Mines, de la Métallurgie et des Combustibles.

En avril 1961, il participe aux combats de la Baie des Cochons et y commande l'artillerie lourde.

Dès la création du Parti Communiste de Cuba (PCC),

en 1965, il est membre du Comité Central. En 1975, lors du 1er Congrès, il est élu membre du Bureau Politique et du Secrétariat du PCC, fonctions qu'il assumera jusqu'en 1991.

Il a été vice-président du Conseil des Ministres, chargé plus particulièrement des innovations technologiques. En 1980, il est à l'initiative du Mouvement pour la fabrication et la réparation des pièces de rechange, qui deviendra le Forum National des Sciences Techniques.

Il a également été député à l'Assemblée Nationale du Pouvoir Populaire de 1976 à 2008 et membre du Conseil d'État durant six législations. D'autre part il a été Chef de l'artillerie et Premier Vice-ministre des Forces Armées Révolutionnaires (FAR), Premier Vice-ministre pour l'Industrie et membre du Secrétariat du Comité Central du PCC. Il a également présidé la Commission Organisatrice du Vle Sommet du Mouvement des Pays Non Alignés.

Pedro Miret est décédé à La Havane le 15 janvier 2016, suite à un infarctus du myocarde.

Il a reçu de nombreuses décorations et distinctions, entre autres comme fondateur du PCC, détenait le titre honorifique de Héros de la République et avait reçu la médaille de l'Ordre de Playa Girón.

Avec le décès de Pedro Miret Prieto, Cuba perd un de ses grands dirigeants historiques, qui a consacré sa vie entière à la lutte révolutionnaire et à la construction du système socialiste cubain.

Sources :

- Mario Mencia : *La Prisión Fecunda*. La Habana, Editora Política, 1980.
- Mario Mencia : *El grito del Moncada* (2 vol.). La Habana, Editora Política, 1986.
- Robert Merle : *Moncada, premier combat de Fidel Castro*. Paris, Robert Laffont, 1965.
- Hugh Thomas : *Cuba, The Pursuit of Freedom*. New York, Harper & Row, 1971.
- *Granma* du 15 janvier 2016.
- *Ecured*.

Freddy Tack

Carlota, l'esclave rebelle

De 1975 à 1990, à la demande du gouvernement angolais, Cuba a fourni une aide militaire décisive dans la lutte de ce pays contre l'invasion de troupes sud-africaines et une rébellion interne soutenue par les États-Unis et le régime de Mobutu. L'aide cubaine confirme l'indépendance de l'Angola, sonne la fin du régime de l'apartheid et mène à l'indépendance de la Namibie.

Cette campagne militaire internationaliste avait reçu le nom de "Operación Carlota", du nom d'une esclave lucumí qui prit la tête d'un soulèvement en 1843, dans l'exploitation sucrière du Triunvirato, dans la province de Matanzas.

Le Triunvirato, à 14 km de la ville de Matanzas, avait été fondé entre 1829 et 1831 par Julián Alfonso Soler, fils d'une famille de propriétaires créoles, dont le père avait émigré des îles Canaries en 1770. La famille était à la tête de 15 exploitations dans la province et le Triunvirato comptait 251 esclaves nègres et 17 asiatiques.

La conspiration des esclaves débute en juillet-août de 1843. Les esclaves lucumí Narciso et Felipe, et le gangá Manuel, furent parmi les premiers à communiquer avec d'autres exploitations sucrières, au moyen de leurs tambours, dont celle de Acana. La nuit du 5 novembre 1843 un appel est adressé à tous les esclaves pour se révolter contre les administrateurs de l'exploitation, leurs adjoints et leurs exécuteurs des basses œuvres.

Le soulèvement est dirigé principalement par Carlota, Narciso, Felipe et Manuel, qui se lancent à l'attaque armés de machettes, avant de récupérer des pistolets et des escopettes. Ils mettent le feu à l'habitation des propriétaires, à la sucrerie et aux bohios de l'exploitation. Cinq personnes sont tuées et le propriétaire et sa famille prennent la fuite.

Au départ, grâce à la mobilité, la rapidité et la surprise, l'action est victorieuse et stimule des révoltes dans d'autres exploitation sucrières (Concepción, San Miguel, San Lorenzo et San Rafael), ainsi que dans des plantations de café et des élevages de la région.

Les conspirateurs libèrent les esclaves mais, au retour, en direction de San Rafael, dans une tentative d'élargissement de l'action, ils sont encerclés par les troupes du brigadier García Oña et, après un rude combat ils sont mis en déroute. Le résultat est catastrophique et les esclaves sont massacrés dans une lutte inégale et féroce.

Seize des meneurs furent fusillés et Carlota fut attachée vivante à des chevaux et écartelée.

Vidal et Morales, dans un ouvrage consacré à ces premiers martyrs, mentionnent Carlota mais aussi d'autres femmes esclaves comme Fermína, Juliana et Filomena, soulignant qu'elles avaient combattu comme des lionnes.

L'action se terminera par le "Procès de l'Escalier", entamé en 1844, qui impliquait des esclaves, des nègres et des mulâtres libres et quelques blancs connus pour leurs positions abolitionnistes.

Après le procès de l'Escalier il n'y a plus de grands soulèvements d'esclaves à Cuba. Ce n'est qu'avec la guerre pour l'indépendance, commencée en 1868, que l'on connaîtra la libération des esclaves, pour aboutir quelques années plus tard à l'abolition totale de l'esclavage.

Le 26 juillet 1974, Fidel Castro déclarait à ce sujet : "Ceci a été une page héroïque et belle de l'histoire de notre pays, car il ne faut pas oublier qu'il y a un peu moins d'un siècle régnait encore l'esclavage à Cuba. Et nous pouvons dire que ces hommes et ces femmes furent les précurseurs de nos révolutions sociales".

La figure de Carlota, esclave d'origine lucumí, deviendra un des symboles des luttes de libération du peuple cubain. Et c'est pour cette raison que, longtemps après, la mission internationale de Cuba, dans la République Populaire d'Angola, sera baptisée "Operación Carlota", en hommage à cette femme décidée et courageuse.

Sources :

- *Rutas y Andares por Triunvirato*. In : Girón, 05/09/2015.
- *Cuando ardió la sangre lucumí*. In : Girón, 02/11/2015.
- *El legado de Triunvirato*. In : Girón, 04/11/2015.
- *Leidi Suárez – Esclavo rebelde : Triunvirato por la libertad*.
- *Roberto Alfonso Lara – La epopeya de Carlota*.

Freddy Tack

L'économie cubaine : un survol de 2015 et les perspectives pour 2016

Lors de la réunion de l'Assemblée Nationale, on a confirmé une croissance du PIB de 4% pour l'année 2015. Un chiffre encourageant, car il dépasse nettement le 1% de 2014 et la moyenne de 2,4% pour la période 2009-2014. Le résultat est bon, certainement si l'on tient compte de conditions défavorables pour la majorité des pays d'Amérique latine et des Caraïbes (une décroissance de 0,4% en 2015), et qui influencent la croissance de Cuba.

Le niveau international

Plusieurs facteurs ont contribué à cette croissance et un premier élément à citer est la politique financière menée par le pays au niveau international. La renégociation de la dette extérieure, avec une remise de 90% de la dette par la Russie, des mesures semblables par le Mexique et la Chine, et la finalisation de la renégociation avec le Club de Paris (un ensemble de créanciers), avec la remise de 70% des dettes et des facilités de paiement pour le solde sur 18 ans, a fortement accru la confiance dans le pays. Ceci crée une capacité d'obtenir de nouveaux emprunts et rétablit une crédibilité internationale indispensable.

Ainsi l'agence Moody's a amélioré le classement et la qualification de risque de Cuba, en relevant le pays à Caa2, c'est à dire le passage d'une catégorie "stable" à une catégorie "positive". Moody's note également que les changements du modèle économique socialiste cubain et l'amélioration des relations avec les États-Unis ont provoqué un impact favorable au niveau macro-économique.

Parmi les résultats visibles de l'évolution des relations avec les USA, on peut citer une croissance du nombre de touristes de 18%, avec des revenus en hausse de 14,2% par rapport à 2014.

Dans le domaine des exportations, il y a une baisse de 48,3% des prix du nickel (64% sur les 5 dernières années) et une hausse est peu probable d'ici 2020. Les prix du sucre, planifiés à 17 centavos la livre, n'ont atteint que 13 à 14 centavos, avec une production inférieure à la planifiée, malgré une croissance de 17,8% par rapport à la récolte précédente. D'autre part l'exportation des produits dérivés du pétrole ont chuté de 56%. Globalement les chiffres confirment une baisse de 15,1% des exportations en 2015.

F. Tack

Au sujet des importations, une baisse de 4,5% par rapport à 2014 est à noter pour les produits alimentaires, suite à une modeste substitution des importations et à la baisse des prix de 20,7% sur le marché mondial. La tendance à la baisse des prix devrait se maintenir pour les 5 prochaines années. La baisse des produits pétroliers s'est maintenue, avec une chute de 47% entre 2014 et 2015. Cette baisse est positive au niveau des importations, mais il faudra la pondérer vu l'impact et les conséquences sur les entrées du Venezuela et leur incidence probable sur l'exportation des services cubains à ce pays.

Les investissements étrangers progressent pour atteindre les 350 millions de dollars, avec 40 nouveaux accords depuis la nouvelle loi sur les investissements étrangers. Il est important de rappeler ici la volonté du gouvernement de ne pas vouloir dépendre d'un seul marché, mais de diversifier les relations économiques avec tous les pays du monde.

Il faut, naturellement, relativiser les aspects positifs enregistrés, face au blocus économique, commercial et financier qui est maintenu et dont les effets néfastes restent inchangés.

L'économie interne

En interne, un progrès notable est enregistré pour les investissements, avec une croissance de 46,1% (ce qui correspond à 96% du plan prévu).

Secteur par secteur des différences se manifestent. L'industrie, après une chute en 2014 (-3,9%) a augmenté de quasi 10% en 2015 avec, entre autres, l'alimentation (+20,5%), le textile (+22%), le bois (+15,6%), la peinture (+34,5%), le savon (+18,8%), les pneus (+14,6%), la bière (+7,5%).

L'industrie sucrière a connu la plus forte croissance des dernières années (+16,9%). L'agriculture, malgré la sécheresse persistante durant l'ensemble de 2015, a maintenu une croissance de 3,1%. Malgré cela, sur les marchés au détail, les ventes ont baissé de 3,3% et l'offre de produits n'a augmenté pas, ce qui ne peut s'expliquer que par de l'auto-consommation ou une commercialisation illégale (marché noir). La restructuration des entreprises d'état se poursuit dans l'agriculture, avec la fusion ou la fermeture de 23 entreprises avec un déficit continual. Ces éléments ont conduit à un examen approfondi et critique de la commercialisation des produits agricoles, où une forte marge de spéculation sur les prix se manifeste. Une augmentation de l'offre par l'état devrait conduire à une stabilisation ou une baisse des prix.

La construction a renoué avec la croissance (+22,6%) après une chute en 2014. La production de pétrole, par contre, a baissé de 2,7% en 2015 et il faut encore importer 67,5% des besoins de ce combustible. Les entreprises enregistrant des pertes sont passées de 245 fin 2014, à 64 en 2015, et le nombre d'entreprises qui payent des salaires sans équivalent de production a chuté de 238 à 99.

En ce qui concerne l'emploi et les salaires, on peut noter que l'emploi public a diminué de 3,7% et l'emploi privé a augmenté de 1,6%, représentant dès lors 29% du total. La productivité du travail a augmenté de 6,7% (plus que la hausse planifiée) et le salaire moyen a augmenté de 9,4 % (640 pesos). Le chômage est tombé de 3,1% à 2,4%.

58% du budget est destiné à des investissements dans les secteurs fondamentaux pour le développement (tourisme, énergie, pétrole, agroalimentaire, lutte contre la sécheresse, infrastructures de la ZEDM (Zone spéciale de développement de Mariel), sucre et dérivés, télécommunications, construction).

A noter dans les dépenses que 23% du total est réservé à l'éducation, 29% à la santé publique et l'assistance sociale.

L'entité d'état socialiste reste la forme fondamentale de l'économie et les efforts d'octroi d'autonomie et de gestion pour les entreprises donnera lieu à une nouvelle loi sur les entreprises en 2017. L'unification monétaire reste un élément fondamental à réaliser et les études à ce sujet se poursuivent, afin d'en assurer la viabilité.

2016: un año tenso para la economía de Cuba

Industria y Economía de Cuba

Le Ministère de l'Industrie espère concrétiser au moins cinq projets d'investissement avec une participation étrangère, avant fin 2016, dans les secteurs de la mise en bouteilles, les emballages et le transport, des secteurs qui représentent une baisse des frais en se substituant aux importations actuelles. Des accords sont en négociation avec des entreprises russes pour, entre autres, la réparation de camions et les équipements de transport ferroviaire. Selon les données officielles Cuba voudrait atteindre annuellement 2 milliards de dollars en investissements étrangers directs, ce qui est encore trop modeste selon certains experts.

Pour 2016 la croissance du PIB est estimé à 2%, avec des hausses plus importantes dans la construction, l'horeca, l'agriculture, l'élevage, la sylviculture, les transports, les communications, l'électricité, le gaz, l'eau et l'industrie sucrière.

Sources : *El Economista*, *Cubadebate*, *Granma*, *Trabajadores*, *Opciones*, *Cuba Contemporánea*.

DE WETENSCHAP ONTHULT NU EEN MISDAAD VAN DE V.S. TEGEN CUBA BEGAAN IN 1981

Onweerlegbare wetenschappelijke bewijzen bevestigen de beschuldiging door Cuba geuit in 1983 dat het virus van de levensbedreigende knokkelkoorts met zware bloedingen met opzet in Cuba is binnengebracht.

In het jaar 1983 nam de Cubaanse wetenschapper Gustavo Kouri op uitnodiging deel aan een congres over tropische geneeskunde. Het congres vond plaats in Calgary, Canada, waar hij gegevens verstrekte over de epidemie van een type van levensbedreigende knokkelkoorts met zware bloedingen (in het Spaans dengue hemorragico) in het jaar 1981. Deze vorm van knokkelkoorts komt normaal gezien zeer zelden voor maar er vielen nu toch 158 doden waaronder 101 kinderen....

Tijdens dit congres stond professor Kouri plots recht en las een verklaring voor waarbij hij publiekelijk de V.S. ervan beschuldigde dit virus met opzet in Cuba te hebben binnengesmokkeld. Het was een korte maar krachtige verklaring waarna er een grote stilte viel waarbij iedereen verstomd leek. Daarna kwam er applaus maar enkelen stonden recht en verlieten het salon.

Enkele jaren na deze onthulling, in 1995, toonden Cubaanse wetenschappers de gelijkenissen tussen de stam van het virus die in 1981 in Cuba rondwaarde en de eerste geïsoleerde stam van dengue type 2 in de wereld, gekend als het prototype of de referentie. Na een dergelijk ongewoon verhaal verschenen teksten en internationale wetenschappelijke publicaties die deze resultaten in vraag stelden.

In augustus 2014 -3 decennia na de verklaring van professor Kouri- verscheen in het tijdschrift *Archives of Virology*, officieel orgaan van de afdeling virologie van *The International Union of Microbiological Societies*, een artikel getiteld "Eerste epidemie van de knokkelkoorts met zware bloedingen in de Amerikas 1981, nieuwe bevindingen nopens de oorzaak".

Doctora Rosmari Rodriguez Roche

De voornaamste auteur is dokter in de wetenschappen Rosmari Rodriguez Roche, onderzoeker aan het Instituut van Tropische Geneeskunde Pedro Kouri (IPK) die in 2015 voor deze studie de grote prijs heeft gekregen in de jaarlijkse wedstrijd over gezondheid.

Deze studie levert onweerlegbare wetenschappelijke bewijzen die de beschuldiging geuit door Cuba bevestigen. Om beter te begrijpen hoe ze alles heeft uitgepluisd, geeft de dokter in de wetenschappen wat duiding.

In de jaren '90 deed het IPK onderzoek, in samenwerking met soortgelijke instituten in andere landen, naar de stam van het virus dat de levensbedreigende knokkelkoorts in 1981 veroorzaakte. Deze onderzoeken lieten toe de sequentie (volgorde) te bepalen van 300 basenparingen van de bijna 11.000 die het totale genoom van dat virus telt en dat met de eenvoudige methoden en gereedschappen die men toen ter beschikking had.

Dessalniettemin volstond deze beperkte studie om aan te tonen dat de stam die de epidemie van 1981 veroorzaakt had, grote gelijkenissen vertoonde met De Nieuw Guinea C van 1944 (eerste keer in de wereld dat het virus type dengue 2 werd gevonden), legt dokter Rosmari Rodriguez uit.

Kenners van de evolutie van virussen zullen u zeggen dat indien het virus dat in 1981 in Cuba rondwaarde zo erg leek op het afgesplitste virus van 1944 (dat wil zeggen zeer weinig mutaties) het moet gaan om een besmetting via een stam uit een laboratorium. Virussen muteren immers en stapelen zo jaar na jaar veranderingen in hun genoom op gedurende het proces van kopiëren met een gekende frequentie in mensen en muggen. Ze stellen dat gedurende de circulatie van dit virus gedurende om en bij de 40 jaar in de natuur men een belangrijk aantal mutaties kan verwachten, met andere woorden het virus van 1981 zou belangrijke verschillen moeten vertoond hebben met dat van 1944 en dat was niet het geval.

Rosmari Rodriguez wou bewijzen hebben dat het geen fout betrof van een Cubaans labo en bepaalde daarom de volgorde van het volledige genoom van op verschillende tijdstippen gedurende de epidemie verzamelde virusstammen. Het was een werk van vele jaren.

Onweerlegbare bevindingen

Niet lang na het ontstaan van de epidemie van knokkelkoorts in 1997 in de stad Santiago de Cuba, leidde de jonge licenciate in de radiochemie een studie over de evolutie van het virus tijdens deze uitbraak.

Van bij de aanvang van haar verblijf in het IPK wijdde ze zich aan de studie van knokkelkoorts en volgde ze de opleiding voor dokter in de virologie.

Gewapend met deze kennis reisde ze begin de jaren 2000 naar het Verenigd Koninkrijk om te werken aan een onderzoeksproject in verband met de oorzaken van het opnieuw uitbreken van het type knokkelkoorts met zware bloedingen in Cuba in 1997. Daar analyseerde ze het virus aan de hand van wat verzameld was gedurende de epidemie in Santiago de Cuba met het doel zich te oefenen in de vermeerdering en de sequentie van volledige genomen van virussen.

Eind 2006, begin 2007 nam ze deel aan een onderzoek naar de vier serotypes van knokkelkoorts gedurende een epidemie in Venezuela. Als deel van deze studie oefende de wetenschapster zich in het gebruik van de nieuwste technieken op het gebied van sequenties in het GIS (Genome Institute of Singapore). Nadien kreeg ze nog een opleiding voor de analyse van sequenties met het gebruik van instrumenten van bioinformatica van hoge resolutie in het Natural History Museum van Londen.

Nadat dit leerproces was afgesloten was de volgende stap het verwerven door het IPK in 2008 van een moderne technologie voor het automatisch zoeken van de sequenties (volgorde van de basenparen in het DNA). Het was het juiste ogenblik om de virusstammen van 1981 weer boven te halen die gedurende meer dan 30 jaar bewaard waren op een temperatuur van -80°C en gans dat proces voor de eerste keer in Cuba toe te passen.

"We zijn er in geslaagd het volledige genoom te vermeerderen en de sequenties te bepalen van de oorspronkelijke stammen verzameld op verschillende momenten gedurende de epidemie van 1981. Daarbij gebruikten we de instrumenten van bioinformatica die ons met een hoge mate van zekerheid toelieten de genetische relatie te bewijzen tussen de Cubaanse virusstammen van 1981 en deze van het Nieuw Guineavirus van 1944." Rosmari verduidelijkte dat deze studie aantoonde dat ze inderdaad zeer gelijkend waren.

"En dan vervolgt Rosmari, wanneer we de analyse maakten van de sequenties van de stammen die op verschillende momenten van de epidemie werden verzameld, merkten we dat zelfs al lagen al deze stammen zeer dicht bij het virus van 1944, ze toch onderling wat verschilden wat betekent dat het virus veranderingen heeft ondergaan gedurende de epidemie".

Dat is wellicht uit wetenschappelijk oogpunt het meest zuivere bewijs in het onderzoek aangezien het langs de ene kant de hypothese van een besmetting bij het onderzoek in een Cubaans labo weerlegt aangezien bij deze hypothese alle gevonden stammen dezelfde sequentie zouden moeten hebben. Een besmetting mutert immers niet, het zou een bestaand virus in het labo moeten zijn hetzelfde in de omgeving hetzelfde in de gebruikte reageerbuis te wijten aan een onzorgvuldigheid in het labo.

De professor zei ook nog "Langs de andere kant, nadat de grote gelijkenis is vastgesteld tussen de Cubaanse stam van 1981 en de referentie eerder vermeld, werd duidelijk dat aangezien de eersten niet voldoende mutaties hadden in verhouding tot de tweede, het niet ging om een virus dat in de natuur rondwaarde maar wel om een stam uit een laboratorium".

Het was de bevestiging van de misdaad : het vergif kon niet anders dan in Cuba ingeplant zijn.

Evengoed werd deze zekerheid ondersteund door andere elementen. Bijvoorbeeld dat de epidemie tegelijk begon op drie plaatsen op het eiland : het oosten, het centrum en het westen.

Het stap voor stap volgen van het knokkelkoortsvirus in de Cubaanse epidemies bleek passionerend voor dokter Rosman Rodriguez. Dit is ook verbonden met het feit dat professor Gustavo Kouri er bij haar de aandacht op vestigde dat naarmate het aantal gevallen duidelijk afnam, tegelijk het aantal zwaar zieken en doden toenam. Met andere woorden, de gevolgen waren erger naar het einde toe van de epidemie. Deze epidemiologische vaststelling werd gedaan zowel bij de uitbraak in Santiago de Cuba als bij de uitbraak van de epidemie in 2001 in Havana.

De professor wijst er in dit verband op dat tijdens de onderzoeken naar de knokkelkoorts epidemie van 1981 bleek dat meer dan 98% van degenen die sterk verslechterden, antilichamen hadden te wijten aan een eerdere besmetting met knokkelkoorts type 1 (een serotype dat in Cuba rondwaarde in 1977). Daarom dat de kinderen tussen 1 en 3 jaar oud toen en die besmet waren, geen erge symptomen vertoonden aangezien ze nog niet geboren waren einde de jaren '70.

In november laatstleden, ter gelegenheid van de prijs die ze ontving voor de wetenschappelijke en politieke invloed van haar onderzoek, bedankte de jonge wetenschapster op de website van Infomed Fidel, haar collega's en bovenal de professoren Gustavo Kouri en Pedro Mas Lago "die ons als voornaamste nalatenschap de nederigheid, de eerlijkheid en een toewijding zonder grenzen aan de wetenschap nagelaten hebben".

Ze zegt ook nog "Ik heb nooit iemand gekend die zo nederig was en orecht maar ook zo begiftigd met een natuurlijke intelligentie dan Pedro Mas Lago."

Vertaling en samenvatting door Regi Rotty van een artikel van Marieta Cabrera uit het Cubaanse tijdschrift Bohemia

De Vrienden van Cuba waren present op “La Semana Belga” in Cuba

In de aanloop naar onze vijfde werkbrigade was een bezoek aan de Belgische ambassade in Havana gepland. Dit bezoek viel samen met de Belgische week, een evenement dat aan zijn tiende editie toe was.

Naast een commercieel gedeelte, met een Belgisch paviljoen op de Internationale Beurs, was er ook een cultureel programma, met filmvoorstellingen van Belgische cineasten en een tentoonstelling over audiovisuele technieken en strips in de Waalse Vitrine op de Plaza Vieja.

We kregen een uitnodiging van onze Ambassadeur Patrick Van Gheel om bij de opening van deze tentoonstelling aanwezig te zijn, een aanbod dat we met plezier aanvaardden.

Op de opening was eveneens Minister Jodogne van het Brusselse Gewest aanwezig. Zij had eerder al, samen met de Historiador van Havana, een bezoek gebracht aan de projecten welke door België ondersteund werden.

Er werd in de openingstoespraak vooral de nadruk gelegd op de bijzonder goede relaties die Cuba en België onderhouden en de Ambassadeur legde ons uit dat via Cultuur vele deuren open gaan.

De tekeningen van Cubaanse en Belgische jongeren, die elk hun kijk gaven op het andere land, waren grappig, maar ook soms zeer realistisch. De jongere die het ontwerp van de affiche voor de 10^e Belgische week had afgeleverd werd gehuldigd.

De eenvoudige receptie karakteriseerde zich door het aanbieden van verse, plaatselijke vruchtsappen in plaats van de voor ons gebruikelijke schuim- en andere wijnen.

De vertoonde Belgische films waren : A Broken Circle Breakdown – Taxandria – Le Gamin au Velo en Little Black Spiders.

Bezoek aan het project “CON AMOR Y ESPERANZA” in Pinar del Río

In de opvolging van onze blijvende ondersteuning aan het atelier van Doctor Carrete en Doctora Coralina brachten we een bezoek aan het atelier voor de kinderen met het Syndroom van Down.

We waren aangenaam verrast om vast te stellen dat ze over een geheel nieuw lokaal beschikken. Niet meer de grote ruimtes nabij het station, die ze dienden te delen met verschillende organisaties, nu hebben ze een herschikte woning ter beschikking die volledig werd ingericht naar hun specifieke behoeften.

Een tekenatelier, een lokaal met podium om hun dansen te oefenen, een ontvangstzaaltje dat als tentoonstellingsruimte wordt gebruikt, een vergader- en eetlokaal en een sanitaire ruimte.

Dit alles werd mede gerealiseerd met de steun van de staat. Vooral door middel van het beschikking stellen van werklui. Maar het merendeel van de taken blijven bij de vrijwilligers van de organisatie, en dit zijn vooral de ouders van de kinderen en enkele bereidwillige medewerkers die zich belangeloos inzetten.

We waren getuige van het bezoek van twee Noord-Amerikaanse groepen. Deze komen in het kader van culturele uitwisseling. Deze groepen brengen op 5 dagen 35 bezoeken aan allerlei projecten in Cuba.

Dit gaf ons de gelegenheid om de dansshow van de kinderen bij te wonen. Een intens en schitterende belevening om te zien met welk enthousiasme en passie dit wordt uitgevoerd en hoe de begeleiders van harte mee leven.

De belangstelling voor de zeeindrucken van de kinderen was groot. Het zijn eenvoudige werkjes die toch de ziel van de jongeren bloot leggen. Dit geeft de kinderen ook het gevoel dat ze iets betekenen in de maatschappij. En de opbrengst is noodzakelijk voor de continuïteit van de werking.

Het is een prachtig project dat we blijvend mee dragen en de werkjes die wij op onze infostand verkopen helpen hen om verder te kunnen doen.

Het is toch weer gelukt : container 46 is onderweg naar Mariel

Het is niet eenvoudig om in te schatten wanneer en hoe een container volledig vol gaat geraken. Zeker door de variatie van goederen is het in feite meer natte vingerwerk. Maar, als hij maar driekwart vol geraakt dan is het jammer van de onbenutte ruimte, en zit je met te veel lading dan dien je die zaken opnieuw weg te brengen en ergens te stockeren.

Hoe beginnen we daar dan aan ? Eerst heb je de lijst van de materialen die nodig zijn voor het welslagen van de werkbrigade: roofing, verf, tegels, elektro, sanitair, werktuigen,... Om dat te verzamelen wordt een ronde gedaan langs bedrijven die je aan het gewenste kunnen helpen. Sommige doen dat spontaan en gratis, anderen geven je een stevige korting, en nog andere geven je restanten uit hun magazijn. Natuurlijk heb je er veel die het project niet genegen zijn en daar vang je bot.

Voor het werkmaterial worden de promotiefolders van verschillende doe-het-zelf zaken opgevolgd, en elke nuttige superaanbieding wordt aangegrepen. Wat uiteindelijk niet van onze verlanglijst is geschrapt, wordt aangekocht.

Het kleinere materiaal wordt in enkele garages opgeslagen, de levering van de roofing, sanitaire buizen, tegels, ... wordt besteld voor de dag van de eigenlijke belading.

Een maand voor de laaddag wordt een inschatting van het al bereikte volume gemaakt en verder gezocht naar aanbiedingen van nevenladingen. Ditmaal was er Optiek Blazoen uit Gent die met zijn activiteiten stopt en ons een kist met lenzen en de apparatuur om ze te slijpen schenkt. Een plastisch chirurg uit Aalst houdt het voor bekijken en we haalden zijn volledige praktijk leeg. Restaurant Amadeus uit Harelbeke vernieuwde zijn keuken en we konden beschikken over de oude. De Stad Gent gaf ons opnieuw 10 fietsen. De Medishop uit Kortrijk had nog rolstoelen en looprekjes staan. Bij SAX Sanitair was het inventaris en wat uit hun catalogus verdwenen kon mee naar Cuba (een volle bestelwagen). Carrefour had een dertig dozen met kleding staan. Als klap op de vuurpijl kwam het bericht dat Zorgcentrum Duneroze uit Wenduine nog enkele ziekenhuisbedden kwijt kon.

Dat allemaal samen – werk-, bouw- en medisch materiaal – diende de container te vullen.

De dag van de belading was het een aan- en afrijden van vrach- en bestelwagens. Ondertussen brachten particulieren nog zakken met kleding en schoenen, ideaal om de holtes tussen de lading te vullen, naast een volledige vulling geeft dit ook extra bescherming tegen schade.

Terwijl alles op de parking werd uitgestald begon iedereen toch een beetje te twijfelen : “of het deze keer wel zou lukken om alles mee te krijgen ?”, zelfs met de container half gevuld stond de parking nog goed vol. Het werd een echte puzzel om alles mee te krijgen, maar wonderwel is het ons opnieuw gelukt. Met de heftruck werden de laatste kisten materiaal naar binnen geschoven, de tegels er bovenop, nog wat fietsen en tafeltjes er tussen, en als kers op de taart een betonmolen.

De container ging dan naar de Antwerpse Haven, werd gecontroleerd door de douane en geraakt via de terminal van CMA-CGM op het schip Northampton, met bestemming Mariel, de nieuwe Cubaanse haven, nabij Havana.

In Cuba gaat hij van de haven naar een magazijn van het Ministerie van Volksgezondheid. Daar wordt hij volledig uitgeladen en gecontroleerd door de douane en EMED, de officiële instantie die over de donaties gaat. De goederen worden daarna met kleinere vrachtwagens naar de bejaardenhome in de wijk 10 de Octubre gebracht, waar onze vrijwilligers in maart 2016 de bejaardenhome een opknapbeurt zullen geven. Het werkmaterial, en het niet gebruikte bouwmateriaal, blijft in de bejaardenhome voor de onderhoudsploeg. Zo blijft de continuïteit van het project verzekerd.

Marc Wuytack

Bibliotheek

Onze bibliotheek is toegankelijk voor het publiek op dinsdag, woensdag en donderdag, van 10 tot 17 u. Adres : Dacob – Kazernestraat 33 te 1000 BRUSSEL (dicht bij het Zuidstation – metro Lemonnier of Anneessens).

De bezoekers worden verzocht vooraf een mail te sturen naar bib.dacob@skynet.be, of telefonisch contact op te nemen op 02/503 19 82, voor een afspraak.

De boeken worden niet uitgeleend en moeten ter plaatse geraadpleegd worden.

Bibliothèque

Notre bibliothèque est accessible au public les mardis, mercredis et jeudis de 10 à 17 h..

Adresse : Dacob – rue de la Caserne 33 à 1000 BRUXELLES (à deux pas de la Gare du Midi – metro Lemonnier ou Anneessens).

Les visiteurs sont priés de prévenir par mail, bib.dacob@skynet.be, ou par téléphone 02/503 19 82, afin de fixer un rendez-vous.

Les livres doivent être consultés sur place.

Herman Portocarero - "Havana zonder make-up"

Voor Herman Portocarero, ambassadeur van de Europese Unie in Cuba, en gewezen ambassadeur van België in dit land, zijn Cuba en Havana ongetwijfeld grote liefdes.

Wij kennen één van zijn vorige romans "Cubaanse nachten", en hij stelt nu een nieuw boek voor; "Havana zonder Make-up", een beeld van de stad die hij zo goed kent.

Het boek verschijnt half maart bij de uitgeverij Van Halewyck.

In ons volgend nummer brengen wij een interview met de auteur en onze lees-indrukken.

FT.

De Vrienden van Cuba vzw - Les Amis de Cuba asbl

Avenue Neptune 24 bte 10 - B-1190 Vorst - Forest
Tel : 03/290 49 10 • E-mail : info@cubamigos.be

Lidgeld (jaarlijks) 12 €-6 € (2e en volgend lid van het gezin)
Contribution (an) 12 €-6 € (2ième et membre suivant de la famille)

Rekening - Compte : De Vrienden van Cuba vzw – Les Amis de Cuba asbl
IBAN nr : BE90 523080117732
BIC Triobeb
ON – NE : 412063027

De vzw "De vrienden van Cuba" is een vereniging die tot doel heeft de toenadering tussen het Belgische en het Cubaanse volk te bevorderen en aan haar leden en het publiek middelen ter beschikking te stellen om tot een betere kennis te komen van de Cubaanse realiteit. Zij heeft geen enkel partijpolitic karakter.

Onze eigen artikels mogen geheel of gedeeltelijk overgenomen worden mits bronvermelding. Graag een presentexemplaar.

ISSN 0771 4491

L'asbl "Les Amis de Cuba" est une association qui a pour but d'oeuvrer au rapprochement entre le peuple belge et le peuple cubain et de mettre à disposition de ses adhérents et du public des moyens d'accéder à une meilleure connaissance de la réalité cubaine. Elle n'a aucun caractère de parti politique. Les articles de nos membres peuvent être repris entièrement ou partiellement, avec mention de l'origine. Prière de nous faire parvenir un exemplaire témoin.

Voorzitter/Président : Alexandra Dirckx - 03/290.49.10
Ondervoorzitter/Vice-président : Mireille Lefever - 0474/71.98.04
Schatbewaarder/Trésorier : Mark Lamotte - 02/453.17.42

CONTACT

Brussel - Bruxelles : Paula Frazão - 0484/62.68.03
Aalst : Danny De Couck - 0476/52.12.88
Antwerpen : Koen Meul - 0478/60.48.53
Leuven : Monique Dits - 016/20 04 71
Liège : Régi Beauduin - 085/312908
Charleroi : Luigi Raône - 071/43.65.87
Gent en West-Vlaanderen : Marc Wuytack - 0476/65.22.40
Kempen : Hubert Celen - 014/31.34.87

Prijs per nummer/prix par numéro : 2 Euro
Leden gratis - membres gratuit

Hoofdredacteur/Rédacteur en chef > Freddy Tack
02/428.79.97 – E-mail : freddy.tack@belgacom.net

Redactie/rédaction > Mark Lamotte, Anne Delstanche, Alexandra Dirckx, Youri Blieck, Yola Ooms, Monique Dits, Régi Rotty.
Lay-out/mise en page > Sylvie Vanhoegaerden
Kleurenpagina's : Eva Van Malderen en Monique Dits
Eindredactie/rédaction finale > Sylvie Vanhoegaerden
Druk/impression > drukkerij A. Beullens – Holsbeek

website : www.cubamigos.be
https://twitter.com/cuba_be
Facebook : Amigos de Cuba Bélgica

